

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

**Облік і аудит витрат на біологічні перетворення та аналіз
ефективності виробництва зерна озимої пшениці у
сільськогосподарських підприємствах
Великомихайлівського району Одеської області**

здобувача вищої освіти **Євсєєвої Альони Миколаївни**

Науковий керівник:

Кандидат економічних наук, доцент

Найда Андрій Васильович

Рецензент: д.е.н., професор кафедри адміністративного
менеджменту та проблем ринку ОНПУ

Добрянська Наталія Анатоліївна

Допущено до захисту

«__» _____ 2020р.

Завідувач кафедри **обліку і оподаткування**

професор _____ **І.О. Крюкова**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИТРАТ НА БІОЛОГІЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ ТА АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР.....	8
1.1. Особливості обліку витрат на біологічні перетворення у рослинництві...8	
1.2. Науково-методичні основи аудиту виробничих витрат.....16	
1.3. Теоретичні основи аналізу ефективності виробництва продукції зернових культур.....	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СТАН ОБЛІКУ ВИТРАТ НА БІОЛОГІЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ І ВИХОДУ ЗЕРНА ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ВЕЛИКОМИХАЙЛІВСЬКОГО РАЙОНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	30
2.1. Природно-економічна характеристика та ефективність виробничо- господарської діяльності підприємства	30
2.2. Первинний, аналітичний та синтетичний облік витрат на біологічні перетворення та виходу зерна озимої пшениці.....	36
2.3. Аналіз ефективності виробництва зерна озимої пшениці	45
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА БІОЛОГІЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ ТА РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ.....	52
3.1. Напрями удосконалення обліку витрат на біологічні перетворення та виходу зерна озимої пшениці	52
3.2. Впровадження аудиту витрат на біологічні перетворення та виходу зерна озимої пшениці	59
3.3. Резерви підвищення ефективності виробництва зерна озимої пшениці	67
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	92

ВСТУП

Актуальність теми. Рослинництво важлива галузь сільського господарства, адже вона забезпечує населення продуктами харчування. Виробництво зерна озимої пшениці є одним з головних напрямків у розвитку рослинництва. Від рівня виробництва зерна залежить задоволення потреб населення в сировині, а також створення необхідних державних ресурсів.

Від обсягу виробництва зерна озимої пшениці залежать рівень собівартості, сума прибутку, рівень рентабельності, фінансовий стан підприємства, платоспроможність та інші економічні показники.

Важливу роль у вирішенні цього завдання відіграє точний і своєчасний облік і аудит витрат на біологічні перетворення та аналіз ефективності виробництва зерна озимої пшениці. Правильно організований облік витрат має першорядне значення.

Дослідженням обліку і аудиту витрат на біологічні перетворення займалися такі вчені: В. М. Жук, Г. В. Сиротюк, Л. К. Сук, П. Л. Сук, Я. П. Іщенко, М. Ю. Іщенко, В. А. Дерій. На даному етапі ведення обліку витрат на біологічні перетворення залишаються не вирішеними питання, щодо точного визначення в законодавстві обліку витрат на біологічні перетворення, автоматизації обліку та удосконалення систем обліку витрат.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дипломна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри обліку і оподаткування «Науково-методологічні засади обліково-аудиторського забезпечення конкурентоспроможного підприємництва» (номер державної реєстрації 0115 U 001369).

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою дослідження є обґрунтування теоретичних положень, методичних підходів та науково-прикладних рекомендацій щодо удосконалення обліку і аудиту витрат на біологічні перетворення та резервів підвищення ефективності виробництва

зерна озимої пшениці у сільськогосподарських підприємствах Великомихайлівського району Одеської області.

Для досягнення зазначеної мети були визначені наступні завдання:

- визначити домінантні науково-методичні аспекти обліку і аудиту витрат на біологічні перетворення та аналізу ефективності виробництва зерна озимої пшениці;
- дати економічну характеристику витрат, їх оцінку та класифікацію;
- охарактеризувати стан первинного, синтетичного та аналітичного обліку витрат;
- провести аналіз ефективності витрат на підприємствах;
- розкрити організацію та методику контролю витрат на біологічні перетворення;
- розкрити ступінь автоматизації обліку витрат;
- розробити пропозиції з удосконалення організації і методики обліку і аудиту витрат на біологічні перетворення та резервів підвищення ефективності виробництва зерна озимої пшениці.

Об'єктом дослідження є процеси обліку, аудиту та аналізу витрат на виробництво та виходу продукції зерна озимої пшениці у сільськогосподарських підприємствах.

Предметом дослідження є сукупність науково-теоретичних та практичних аспектів обліку, аудиту та аналізу витрат на виробництво та виходу продукції зерна озимої пшениці у сільськогосподарських підприємствах.

Інформаційну базу дослідження склали: наукові роботи вітчизняних і зарубіжних учених, матеріали науково-практичних конференцій, а також матеріали державних органів статистики, данні первинних та зведених документів, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, дані річних звітів за 2017 – 2019 роки.

Методи дослідження. В процесі виконання дипломної роботи

використано низку загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, взаємопов'язаних та послідовно застосованих у загальній логіці аналізу. Теоретичною й методологічною основою дослідження є праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених з теорії й методології бухгалтерського обліку, законодавчі та нормативні акти з питань бухгалтерського обліку, матеріали наукових семінарів й конференцій. У процесі дослідження використовувались загальнонаукові методи аналізу і синтезу для поєднання в єдиному процесі різних складових економічних явищ. Застосовувались методи індукції та дедукції, для визначення стану обліку витрат у досліджуваній галузі використовувався метод спостереження. Під час дослідження сучасного стану обліку і аудиту витрат на виробництво зерна озимої пшениці було використано методи деталізації, групування та узагальнення. Для вивчення окремих об'єктів господарської діяльності застосовувався монографічний метод.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку, аудиту та аналізу витрат на виробництво та виходу продукції зерна озимої пшениці у сільськогосподарських підприємствах.

Основні положення дослідження, які складають наукову новизну кваліфікаційного дослідження, розкривають його мету та вирішують поставлені завдання, полягають у наступному:

удосконалено:

- методику документообігу, а саме розроблено план-графік документообігу ;
- методику оформлення первинних документів, було розроблено правила оформлення первинних документів;
- аналітичні рахунки з виробництва озимої пшениці, а саме розроблено розподіл витрат за сортами пшениці використовуючи такі субрахунки 231/1/1 «Виробництво озимої пшениці сорту «Місія одеська»», 231/1/2 «Виробництво озимої пшениці сорту «Покровська»» та інші, таке

розподілення витрат дасть можливість зрозуміти який сорт дає більше прибутку при менших витратах.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати наукових досліджень з питань обліку і аудиту витрат на біологічні перетворення та аналізу ефективності виробництва зерна озимої пшениці мають практичне значення і можуть бути використані в практиці сільськогосподарських підприємств. Це сприятиме підвищенню оперативності та аналітичності облікової інформації з виявлення та використання внутрішніх резервів підприємств для збільшення обсягу виробництва і зниження розміру витрат.

Особистий внесок здобувача. Дипломна робота є самостійно виконаною та завершеною науковою працею. Всі основні положення та результати дослідження отримані та обґрунтовані автором особисто. Опубліковані наукові праці за темою дипломного дослідження містять положення, висновки та пропозиції, які сформульовані особисто автором і відображають його особистий внесок у практику формування та підвищення ефективності системи обліково-аналітичного забезпечення управління.

Апробація результатів дипломної роботи. Прийнято участь в XI Міжвузівської наукової-практичної студентської конференції «Браславські читання. Економіка XXI століття: національний та глобальний виміри» в Одеському державному аграрному університеті та опубліковані тези на тему «Особливості обліку витрат на біологічні перетворення в рослинництві», також опубліковано тези доповіді для X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції Національної академії аграрних наук Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» Київської міської профспілки працівників АПК за темою «Особливості організації бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах».

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних

джерел, додатків. Зміст роботи представлений на 84 сторінках комп'ютерного тексту. Дипломна робота містить 28 таблиць, 7 рисунків, 21 додаток. Список використаних джерел налічує 86 найменувань, представлених на 11 сторінках.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Поняття «витрати» розглядається в багатьох різних підручниках, статях, словниках тощо, але багато хто плутає витрати на виробництво продукції рослинництва з витратами на біологічні перетворення. Це відбувається тому, що в законодавстві немає чіткого визначення витрат на біологічні перетворення, а лише зазначається що вони є складовою частиною витрат на виробництво сільськогосподарської продукції.

За П(С)БО 30 біологічні перетворення це процес виробництва сільськогосподарської продукції. Тому, можна сказати, що облік витрат на біологічні перетворення це облік процесу виробництва сільськогосподарської продукції.

Аби бути впевненими що облік витрат на біологічні перетворення ведеться правильно виникає потреба більше уваги приділяти контролю виробничим витратам шляхом проведення аудиту.

Здійснення ефективного й якісного аудиту виробничих витрат забезпечує підвищення прибутковості підприємства, покращення інформаційної прозорості господарської діяльності та забезпечує виживання в конкурентному середовищі.

Також потрібно аналізувати ефективність виробництва продукції зернових культур, адже це дасть змогу оцінити наскільки ефективно виробництво та на основі отриманих даних покращити його.

Ефективність розглядається як відношення того, що підприємство справді виробляє (реалізує), до того, що воно могло б зробити (реалізувати) за наявних ресурсів, знань і можливостей. В основу оцінки ефективності покладена порівняльна перевага між отриманим і упущеним прибутком. Останній уособлює дохідні види діяльності, від яких підприємству, зважаючи на різноманітні причини, довелось відмовитись. При цьому може бути дві причини неефективної діяльності підприємства. Перша - зайві витрати (велика

кількість відходів), друга - неефективна система їх вибору і розподілу, коли ресурси неправильно розподілені між різними типами діяльності.

Для проведення економічного аналізу ефективності використання землі, трудових ресурсів, основних і оборотних фондів, окупності виробничих витрат використовують такі показники: фондозабезпеченість, фондоозброєність, фондівіддача, фондомісткість, продуктивність праці, трудомісткість продукції, матеріаловіддача та капіталомісткість.

Товариство з обмеженою відповідальністю імені Войкова знаходиться у Великомихайлівському районі Одеської області. З 19 липня 2020 року ввійшов до складу Роздільнянського району разом з Захарівським та Ширяївським районами.

Район знаходиться у південній частині України на кордоні з Республікою Молдовою, а саме з Придністров'єм. Головна особливість географічного розташування району — прикордонне положення та широкий вихід до дороги державного значення E95 M05 (Київ-Одеса).

ТОВ імені Войкова займається вирощуванням зернових культур, соняшника та ріпаку в галузі тваринництва утримуються свині. Підприємство спеціалізується на вирощуванні зернових та зернобобових питома вага яких складає за три роки 51,9 %. У своєму розпорядженні має 4689 га, всі вони взяті в оренду у населення. Це складає 5,2% від загальної площі ріллі у Великомихайлівському районі.

Маса основного виробничого капіталу збільшилась у порівнянні з 2017 роком. Капіталозабезпеченість на 31,1%, а капіталоозброєність на 32,1%.

Рівень технічного забезпечення також збільшується, найбільше за досліджувані роки збільшилась кількість вантажних автомобілів. Так у 2017 році на підприємстві було 7 вантажівок, а у 2019 їх кількість збільшилась до 12 тобто на 71,4%. Отже ТОВ ім. Войкова стало більш забезпечене основними виробничими ресурсами, що свідчить про краще використання засобів виробництва.

За досліджувані роки прибуток підприємства почав падати. У 2019 році прибуток зменшився на 71,2% або на 22433 тис. грн. Через те що прибуток зменшився зменшилась і рентабельність.

Але не зважаючи на це ТОВ імені Войкова покращує свій майновий стан. Адже загальна сума капіталу збільшилась на 48276,5 тис. грн. (52%) у порівнянні з початковим періодом, в тому числі за рахунок зростання необоротних активів на 13020,5 тис. грн. (37,8%), оборотних активів на 35578 тис. грн. (61,2%).

Отже проаналізувавши ТОВ ім. Войкова можна зробити висновок, що підприємство має чітко виражену спеціалізацію по вирощуванню зернових культур. З кожним роком воно збільшується та вдосконалює свої активи.

Всі первинні документи, які відображають витрати на біологічні перетворення та вихід продукції зерна озимої пшениці, можна поділити на наступні групи: з обліку витрат предметів праці, з обліку витрат праці, з обліку витрат засобів праці, з обліку інших витрат, з обліку виходу продукції.

Важливою умовою повного збереження врожаю озимої пшениці є чітка організація первинного обліку продукції, яка передбачає документування усіх господарських операцій, пов'язаних зі збиранням та заготівлею зерна озимої пшениці.

Для аналітичного обліку витрат на виробництво продукції озимої пшениці ТОВ ім. Войкова використовують аналітичний рахунок «Пшеница озимая» який відкривається до субрахунку 231 «Рослинництво» рахунка 23 «Виробництво». Аналітичний облік ведеться за об'єктами обліку витрат. При здійсненні витрат дебетують рахунок 231, а кредитують різні рахунки залежно від видів витрат. Готову продукцію оприбутковують з кредиту рахунку 231 в кореспонденції рахунків 27 "Сільськогосподарська продукція" аналітичний рахунок "Пшеница озимая".

Регістрами синтетичного обліку виробництва озимої пшениці в ТОВ ім. Войкова є Книга «Журналы-ордера по счетам ООО им. Войкова» та Книга «Учёт затрат и выхода продукции растениеводства» у яких облік витрат на

виробництво пшениці ведеться по рахунку 231 "Рослинництво" на аналітичному рахунку «Пшеница озимая». Слід відмітити, що даний реєстр одночасно є реєстром аналітичного і синтетичного обліку: ліва сторона реєстру – відомість, яка забезпечує відображення дебетової сторони рахунка, права – журнал-ордер, який розкриває кредитову сторону рахунку.

Зернові культури займають більше половини посівних площ в Україні та забезпечують значну частину доходу сільськогосподарських підприємств. По Україні Одеська область займає друге місце за посівним площею озимої пшениці.

В ТОВ ім. Войкова озиму пшеницю вирощують з початку заснування підприємства. На цю культуру відводять найбільшу кількість посівних площ, а саме 1938 га. Але урожайність зменшується кожного року, за досліджуваний період вона зменшилась на 11,8% та становить зараз 41,8 га/ц, але урожайність озимої пшениці ТОВ ім. Войкова залишається дещо вищою порівняно із середніми показниками урожайності по Одеській області та по району. Це свідчить про те, що, не дивлячись на посуху, приділяється велика увага обробітку ґрунту, удобренню та обробці посівів.

Але через збільшення витрат собівартість 1 ц пшениці зростає на 53,5%, а ціна реалізації лише на 12,1%, якщо так буде продовжуватись то це може призвести до збитковості вирощування озимої пшениці. Адже вже видно що прибуток від реалізації зерна озимої пшениці став меншим на 7286,4 тис. грн або на 68,9%. Так як прибуток падає це свідчить про те, що потрібно розробляти організаційно-економічні заходи, спрямовані на забезпечення прибутковості озимої пшениці.

Також видно що рентабельність продажу теж падає. У 2019 році показник рентабельності продажу становив лише 6,5%, це означає що при значному зниженні ціни реалізації пшениці її виробництво стане не рентабельним. Рівень рентабельності теж впав, виходячи з цього можна стверджувати, що економічний стан підприємства погіршується.

При проведені дослідження було виявлено низку недоліків та запропоновано напрями їх вирішення:

1. Витрати, пов'язані з біологічними перетвореннями озимої пшениці, обліковуються на окремому субрахунку 231/Пшеница озимая за статтями витрат. Щоб удосконалити облік витрат було запропоновано замінити рахунок 231/Пшеница озимая на рахунок 231/1 та ввести додаткові аналітичні рахунки з назвами сорту пшениці (наприклад, 231/1/1 «Виробництво озимої пшениці сорту «Місія одеська»»). Введення таких рахунків допоможе зрозуміти який сорт дає більше прибутку при менших витратах.

2. Первинні облікові документи, що використовуються у роботі сільськогосподарського підприємства, є основним носієм облікової інформації про виробництво і зберігають своє значення. Але в заповненні первинних документів було виявлено ряд порушень, таких як: не зазначаються всі необхідні реквізити, не повністю заповнюється зміст операцій, деякі документи заповнюються олівцем та російською мовою, застарілі бланки. З огляду на ці порушення були розроблені правила оформлення первинних документів. А також розроблено план-графік документообігу з надходження, вибуття та внутрішнього переміщення зерна в ТОВ імені Войкова.

3. У процесі аналізу на даному підприємстві було з'ясовано, що необхідно удосконалити організацію бухгалтерського обліку. Тож було запропоновано автоматизувати систему обліку за допомогою впровадження на ТОВ ім. Войкова програми 1С: Бухгалтерія 8.2. для України, а саме конфігурації "Для сільськогосподарських підприємств України ". Для цього підприємству потрібно залучити до роботи молодих фахівців, що володіють знаннями відносно цієї конфігурації та провести систему заходів, спрямованих на підвищення кваліфікації працівників підприємства, для того, щоб вони могли формулювати вимоги до програмних засобів, оцінювати їх якість та ефективність, вибирати програмні засоби, найбільш відповідним конкретним запитам тощо.

4. Так як на підприємстві було виявлено порушення у заповненні первинних документів, рекомендується провести внутрішній аудит витрат на біологічні перетворення та виходу зерна озимої пшениці. Це дозволить перевірити правильність ведення витрат та калькулювання собівартості, встановити правильність документального оформлення витрат, провести аналіз доцільності понесених витрат, перевірити правильність і законність на рахунках бухгалтерського обліку операцій з обліку витрат, перевірити повноту оприбуткування зерна та правильність відображення в обліку перевірити повноту оприбуткування зерна та правильність відображення в обліку. Для проведення внутрішнього аудиту було розроблено план програми аудиту витрат на біологічні перетворення та виходу зерна озимої пшениці для ТОВ імені Войкова.

5. Важлива роль у зростанні економічної ефективності галузі належить такому чиннику як зростання врожайності озимої пшениці. Вплив на врожайність можна здійснювати за рахунок:

- збалансування поживних речовин, що вносяться в ґрунт в процесі вирощування зерна, та формування оптимальних доз їх внесення.

- роботи із сортами, з використанням їх продуктивного потенціалу щодо зростання врожаю та валових зборів;

- застосування сівозміни в зерновому господарстві.

З дотриманням цих факторів урожайність до 2022 року збільшиться 10 ц/га тобто до 51,8 ц/га. А разом з тим підвищиться і ефективність виробництва і прибуток

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко Т.П. Підвищення конкурентоспроможності та якості зерновиробництва в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету* Вип. 11. Ч. 1. 2015. с.49-53
2. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. Київ: ІЗМН, 2006. - 512 с.
3. Аренс Э. А., Лоббек Дж. К. Аудит. М. : Финансы и статистика, 2001. – 560 с.
4. Бойко В. І. Зерно і ринок: монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2007. С. 312
5. Бороденко, К.С. Інноваційне забезпечення розвитку зерновиробництва. *Економіка АПК*. 2011. №1. С. 139-144.
6. Бычкова С. М., Растамханова Л. Н. Риски в аудиторской деятельности. Москва: Финансы и статистика. 2003. С. 414.
7. Васильців Т. Г., Качмарик Я. Д., Блонська В. І., Лупак Р. Л. Бізнес-планування: навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 173с
8. Галицький О.М., Лівінський А.І., Дяченко О.П. Організаційно-економічний механізм державного регулювання аграрного виробництва в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №3. С. 93-98 (0,81 д.а.) (Index Copernicus).
9. Гамова О.В., Головань В.А. Проведення аудиту витрат на виробництво: теоретичні аспекти. *Економічний вісник Донбасу*. 2014. № 1. - С. 126-130. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2014_1_22 (дата зверення 14.11.2020).
10. Головачко В.М. Поняття, класифікація та оцінка біологічних активів. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2015. Серія

Економіка. № 1(3). С. 201–206. URL: <https://msu.edu.ua/visn/wp-content/uploads/2015/10/13-2015-35.pdf> (дата звернення: 23.11.2020).

11. Голота, А.С. Проблеми та перспективи розвитку національного ринку зерна. *Інноваційна економіка*. 2013. № 3. С. 232-235.

12. Дерій В.А. Облік, контроль і аналіз в системі управління біологічними активами. *Регіональна бізнес-економіка та управління*. 2014. № 4(44). С. 144–149.

13. Збарський В.К., Мацибора В.І., Чалий А.А. Економіка сільського господарства: навч. посібник /за ред. В.К Збарського, В.І. Мацибори. Київ: Каравела, 2010. – 280 с.

14. Зубко М. Д. Ми – вистоїмо! *Єдність (громадсько-політична газета Великомихайлівського району Одеської області)*. 2020. №29(10455) С.1

15. Ефективність впровадження програм 1С. URL: <http://erp-project.com.ua/index.php/uk/korisni-materiali/statti/upravlinnya/490-efektivnist-vprovadzhennya-program-1s> (дата звернення 03.12.2020)

16. Євсєєва А. М., Найда А. В. Особливості обліку витрат на біологічні перетворення в рослинництві. *Національні і світові тенденції розвитку обліку, оподаткування та контролю: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (присвяченої 60-річчю кафедри обліку і оподаткування ОДАУ), 21 травня 2020 р. Одеса, ОДАУ. 2020р. С. 21-25.*

17. Євсєєва А. М., Стоянова-Коваль С. С. Особливості організації бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах. *Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій: матеріали X міжнар.наук.-практ. молодіж. інтерн.-конф., м. Київ, 10 жовт. 2019 р. Київ, 2019. С. 45-48.*

18. Євсєєва А. М., Стоянова-Коваль С. С. Фактори впливу на вибір контрагента зовнішньоекономічного контракту в умовах сьогодення. *Актуальні*

проблеми інноваційного розвитку аграрного сектору економіки: матеріали XI міжнар.наук.-практ. молодіж. інтерн.-конф., м. Київ, 10 квіт. 2020 р. Київ, 2020. С. 44-46.

19. Єгорова Ю. В. Облік виробничих витрат на рахунку 23. *Дебет-Кредит.* № 20 від 14.05.2018 URL: <https://online.dtkk.ua/Book/%C2%AB%D0%94%D0%9A%C2%BB%20%E2%84%9620-2018.epub/navPoint-13> (дата звернення 25.11.2020)

20. Жук В.М. Нові методологічні засади обліку сільськогосподарської діяльності та проблеми практичного застосування П(С)БО 30 «Біологічні активи». *Облік і фінанси АПК.* 2006. № 6. С.34-42.

21. Зеленко С. В. Облікова політика підприємства: навч. посібн. Луцьк: Луцький НТУ, 2014. – 217 с.

22. Іванова Н. А., Ролінський О. В. Організація і методика аудиту : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. – 216 с..

23. Ільїна С. Б. Основи аудиту: навч.-практ. посіб. Київ: Кондор, 2009. – 378 с

24. Іщенко Я. П., Іщенко М. Ю. Сутність витрат на біологічні перетворення та особливості методики їх обліку. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнічного університету* 2013. № 2(4). С. 111-117

25. Канцедал Н.А. Інституціональний підхід до формування в обліку інформації про біологічні активи та сільськогосподарську діяльність. *Економіка. Фінанси. Менеджмент : актуальні питання науки та практики.* 2018. № 1(27). С. 44–55. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/228> (дата звернення: 28.11.2020).

26. Кафлевська С. Г., Козяр Н. О. Стан та проблеми розвитку ринку зерна в Україні. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1928> (дата звернення 14.11.2020)

27. Качмар О.В. Сутність біологічних активів як об'єктів обліку та контролю. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 23. С. 622–626. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/122.pdf> (дата звернення: 21.11.2020).

28. Кваша, С.М. Економічне обґрунтування програми виробництва зерна пшениці в Україні. *Економіка АПК*. 2013. № 3. С. 16-24.

29. Коваленко А.О., Найда А.В. Застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. Національні і світові тенденції розвитку обліку, оподаткування та контролю: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (присвяченої 60-річчю кафедри обліку і оподаткування ОДАУ), 21 травня 2020 р. Одеса, ОДАУ. 2020. С. 25-29.

30. Колісніченко І.О. Агропромислова інтеграція як основний інструмент підвищення ефективності зерновиробництва. *Сталий розвиток економіки*. 2010. №1. С.9-14.

31. Котлер Ф. Основы маркетинга : Краткий курс : пер с англ. М. : Вильямс, 2007. – 656 с.

32. Кравчук А.О., Барда В.О. Реформа аудиту: причини та перспективи. *Розвиток ресурсного потенціалу сільських територій: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції*, 24 травня 2018 року. Одеса, ОДАУ. 2018. С. 136-143.

33. Кравчук А.О., Куслій Н.В. Нестер Н.В. Формування виробничих витрат в сільськогосподарських підприємствах України. *Monografia pokonferencyjna «Science, research, development #19»*. Berlin, 30.08.2019-31.08.2019. С.31-35. (0,42 д.а.)

34. Крупнейшие зернотрейдеры Украины сезона 2019/2020 работают через Николаев URL: <https://inshe.tv/important/2020-07-29/548710/> (дата звернення 12.11.2020)

35. Кухар Р. Б. Соломонко Д. О. Основні підходи щодо вдосконалення системи управління збутом сільськогосподарської продукції через товарні біржі в Україні. *Науковий вісник Львівської національної академії ветеринарної медицини імені С. З. Гжицького*. 2005. Т. 7. № 4 (27). С. 281 – 285.

36. Лукинов И. И. Эволюция экономических систем. М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2002. С. 567.

37. Лупенко Ю.О. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року /за ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. Київ: ІАЕ, 2012. С. 182

38. Майстро С. В., Хірамагомедов М. Г. Ринок зерна в Україні: сучасний стан та напрямки державного регулювання. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/2/01.pdf> (дата звернення 13.11.2020)

39. Макаренко А. П., Хайло Г. С. Розробка програми аудиту витрат на виробництво продукції з метою підвищення ефективності діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 1. С. 68-75..

40. Малиновський Б. В. Добрий урожай пшениці в посушливих умовах: досвід ФГ «Альфа». *Пропозиція*. 2019 URL: <https://propozitsiya.com/ua/dobryu-urozhay-pshenyци-v-posushlyvyh-umovah-dosvid-fg-alfa> (дата звернення 30.11.2020)

41. Материнська О.А. Економічна ефективність виробництва зернових культур в сільськогосподарських підприємствах. *Ефективна економіка*. 2013. №11 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2521> (дата звернення 23.11.2020)

42. Мельник, Л.Г., Корінцева О.І. Економіка підприємства: навч. посібник. Суми: ВТД “Університетська книга”. 2004. – 412 с.

43. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів : затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2006 № 1315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1315201-06#Text> (дата звернення 10.11.2020)

44. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств : затв. Наказом Міністерства аграрної політики України від 18 травня 2001 р. № 132. URL:: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01#Text> (дата звернення 10.11.2020)

45. Методичні рекомендації по застосуванню форм документів первинного обліку на сільськогосподарських підприємствах: лист Мінагрополітики від 19.10.2004 р. №37 – 27 – 12/455. URL:: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v_455555-04#Text (дата звернення 13.11.2020)

46. Методичні рекомендації щодо застосування реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 4.06.2009 р. № 390. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0390555-09#Text> (дата звернення 15.11.2020)

47. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів на сільськогосподарських підприємствах : затв. Наказом Міністерства аграрної політики України від 21.02.2008 № 73 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0073555-08#Text> (дата звернення 14.11.2020)

48. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013р № 635. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mf13052?an=1> (дата звернення 12.11.2020)

49. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики : пер. з англ. / О. В. Селезньов, О. Л. Ольховікова, О. В. Гик, Т. Ц. Шарашидзе та ін. – К. : СТАТУС, 2006. С.1152

50. Національне положення бухгалтерського обліку/ Вікіпедія: вільна енциклопедія.URL:http://uk.wikipedia.org/wiki/Національне_положення_бухгалтерського_обліку (дата звернення 10.11.2020)

51. Немченко В. В. Аудит : навч.-практ. посіб. Київ : Слово, 2011. – 535 с.

52. Носіков О. К. Посадова інструкція в організації: навіщо і як її розробляти. *Зарплата та кадрова справ.*2014 №5 URL: <https://ibuhgalter.net/ru/material/690/13746> (дата звернення 02.12.2020)

53. Остапенко Т.М. Сучасний механізм нівелювання положень стандарту бухгалтерського обліку № 30 «Біологічні активи». *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2017. №17. С. 849–853. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/273/1/171.pdf> (дата звернення: 16.11.2020). Пархоμεць М.К., Гудак В.В. Організаційно-економічний механізм забезпечення дохідності сільськогосподарських підприємств регіону: теорія, методика, практика: монограф. Тернопіль ТНЕУ. 2014. С.256

54. Оцінка площ, втрачених від посухи, зростає URL: <http://www.zerno.org.ua/31-посівна/768-оцінка-площ,-втрачених-від-посухи,-зростає> (дата звернення 16.11.2020)

55. Пархоμεць М.К. Ціноутворення у підприємствах агропромислового виробництва: організація та методика: монографія/за ред. М.К. Пархоμεць, М.З. Матвійчук. Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2012.-228с.

56. Первинні документи в бухобліку. URL: <https://medoc.ua/blog/pervinni-dokumenty-v-buhobliku> (дата звернення 29.11.2020)
57. Петрик О. А. Аудит: методологія і організація : монографія. Київ: КНЕУ, 2003. – 260 с.
58. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/plan-rahunkiv.htm> (дата звернення 13.11.2020)
59. Показники забезпеченості і підприємства і працівників основними фондами. URL: <https://studopedia.info/ukr/1-723.html> (дата звернення 13.11.2020)
60. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 "Біологічні активи", затверджене наказом Мінфіну України від 18.11.2005 р. № 790. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text> (дата звернення 14.11.2020)
61. Прибуток від реалізації продукції та його формування. URL: <https://infopedia.su/14x97e2.html> (дата звернення 15.11.2020)
62. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України № 9 від 21.12.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення 11.11.2020)
63. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 19.07.1999р.№ 996 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 15.11.2020)
64. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>. (дата звернення 13.11.2020)
65. Пушкар М. С. Фінансовий облік. Тернопіль: Карт-бланк, 2002. – 628 с.
66. Райзберг Б. А. Лозовский Л. Ш. Стародубцева Е. Б. Современный экономический словарь. Москва: ИНФРА. 2017. С. 512
67. Робертсон Дж. К. Аудит. – М. : КРМГ и „Контакт”, 1993. – 496 с.
68. Рудницький В. С. Методологія і організація аудиту. Тернопіль : Економ, думка, 1998. С. 192

69. Труфина Ж. Оцінка довгострокових біологічних активів. *Облік, аналіз, аудит*. 2017. № 3(67). С. 208–216. URL: http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2017/v3/NV-2017-v3_20.pdf (дата звернення: 21.11.2020)

70. Сиротюк Г. В. Аудит витрат виробництва сільськогосподарської продукції / Г. В. Сиротюк. – Матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи». У двох томах. Т. 2. – Харків: ХНТУСГ, 2012. – С. 227-229.].

71. Сиротюк Г. В. Методичні аспекти проведення аудиту витрат виробництва *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2013. № 2 (2) - С. 251-259.

72. Стоянова-Коваль С.С., Крюкова І.О., Гоголь М.М., Морозюк Н.С. Організація бухгалтерського обліку. Одеса: «Атлант», 2015. 250с.

73. Сук Л. К., Сук П. Л. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Для дистанційного навчання. Київ: Ун-т «Україна», 2005. С. 702 с.

74. Сук Л.К., Сук П.Л. Облік витрат на біологічні перетворення поточних біологічних активів рослинництва. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2007. № 10-11. С. 34 - 42.

75. Суліма Н.М., Денисенко Д. О. Ефективність інноваційних технологій вирощування зернових культур. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія “Фінанси і кредит”* 2013. №1 С. 35-45

76. Технологія вирощування озимої пшениці/ за ред. О. П. Орлова URL: <http://farming.org.ua/Технологія%20вирощування%20озимої%20пшениці%20farming.org.ua.html> (дата звернення 01.12.2020)

77. Турило, А.М. Управління витратами підприємства [Текст]: навч. посіб. / А. М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило – К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 120 с.

78. Фандель, Г. Теорія виробництва і витрат [Текст]: / Г. Фандель // пер. з нім. М.Г. Грещака. – К.: Таксон, 2000. – 520 с.

79. Фатушняк О.В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Харків: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 408 с.

80. Пархомець М. К. Фінанси агропромислового виробництва. навч. посіб. / за ред. Пархомця М.К. Тернопіль: ТНЕУ, 2015 С. 404

81. Христенко Г.М. Розвиток та напрями підвищення ефективності зернової галузі. *Вісник НТУ «ХП»*. Серія: *Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства* Харків: НТУ «ХП». 2013. № 53(1026). С. 182-188

82. Шило В. П., Сопко В. В., Ільїна С. Б., Васьков В. Н. Організація обліку на підприємствах сільськогосподарської галузі : навч. посіб. Київ: Кондор, 2011. С. 268

83. Шкуренко Л.В. Резерви підвищення ефективності виробництва озимих зернових культур. *Інноваційна економіка*. 2012. № 11. С. 98-101.

84. Шляхи удосконалення організації обліку виробництва зернових культур URL: <https://infopedia.su/21xbscb0.html> (дата звернення 30.11.2020)

85. Яковенко А.О. Сучасний стан розвитку аудиторської діяльності в Україні. Національні і світові тенденції розвитку обліку, оподаткування та контролю: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (присвяченої 60-річчю кафедри обліку і оподаткування ОДАУ), 21 травня 2020 р./ редкол.: І.О. Крюкова [та ін.]; Одеський державний аграрний університет. Одеса: «ВМВ-Принт», 2020. С. 135-138.

86. No-till: достоинства и недостатки системы обработки почвы URL: <https://aggeek.net/ru-blog/no-till-dostoinstva-i-nedostatki-sistemy-obrabotki-pochvy> (дата звернення 29.11.2020)